

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XX. Sexta ratio: quia dubitans speculative, sive in universali,
necessario dubitat practice, sive in particulari, id est circa actum hîc &
nunc exercendum, quamdiu legitima non occurrit ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

(apud Fagnanum n. 200.) licet in aliis faciendâ sit benigna interpretatio, ne quis sit obligatus in dubio, ut L. Arrianns de act. & oblig. & cap. ex litteris de probat. tamen in obligationibus qua concernunt Deum, tutius est presumere quem ligatum, quam solutum. Et Panormitanus ad cap. juvenis de sponfal. in concernentibus periculum anime, debemus, in dubiis, semper tenere quod certius est, & quod sine periculo anime explicari potest. Unde in istis illa pars est mitior, quæ est tutior. Enimverò mitior est electio illa, quæ favet charitati, & prudentiæ spiritûs, quam quæ favet cupiditati, & prudentiæ carnis, quæ Apostolo teste mors est, & inimica Deo. Atqui electio partis, in qua nullum est periculum peccati, favet charitati, & prudentiæ spiritûs; electio verò partis, in qua peccati est periculum, favet cupiditati, & prudentiæ carnis. Quis enim ista in electione finis est, præter commodum aliquod temporale, ac terrenum? Quid aliud ad electionem illam movere potest nisi cupiditas illius? Certè non amor veritatis: utpote qui non movet ad id eligendum in quo æqualis est apparentia falsitatis, ac veritatis; imò potius ad cavendam practicam istam electionem, ob periculum faciendi contra dictamen Veritatis aternæ. Ad eam non movet etiam Dei amor: utpote qui etiam non movet ad eligendum id in quo periculum est faciendi aliquid contrarium divinæ voluntati, præ illo in quo nullum est ejusmodi periculum. Non denique amor honestatis & virtutis: utpote cujus impulsu non deseritur id in quo nullum est inhonestatis & peccati periculum, ei præferendo id in quo subest illius periculum. Sola ergo cupiditas, ad prudentiam carnis pertinens, ad id movet. Prudentia verò carnis, prout ex Apostolo dixi, mors est... quoniam sapientia carnis inimica est Deo: legi enim Dei non est subiecta.

CAPUT XIX.

Quinta ratio ad idem: quia positivè dubius, ut supra, tenetur legibus propriè dubitantium.

188 **R**everà enim propriè dubitat, sive existit in dubio propriè dicto, ut constat ex dictis cap. 9. Equè proinde tenetur legibus propriè dubitantium, quam scrupulosus legibus scrupulosorum; & quilibet in statu aliquo existens, tenetur legibus istius status, &c. At verò secundum leges illas abstinere debet ab actione, de cujus honestate dubitat, saltem quamdiù manet dubium (neque enim est qui hoc non fateatur) dubium verò manet, quamdiù manet tota ratio seu causa dubii. Proinde manet, quamdiù manet æqualis, vel ferè æqualis probabilitas directâ de illicito, quam de licito. Hæc est enim tota ratio & causa dubii positivi, uti demonstravimus eodem c. 9.

189 Enimverò dubium manet, quamdiù non solvitur. Non solvitur autem, quamdiù tota ma-

Tom. I.

ner ratio dubitandi, eaque manente nullum suppetit principium reflexum, seu nulla reflexa ratio magis persuadens actum hîc & nunc licitum esse, quam illicitum. Cùm rationabile dubium aliquâ ratione solvi debeat: nec ratio illa ad dubium solvendum sufficiat, quæ dubium causat. Diverfa proinde ad id requiritur ratio; imò opposita. Cùm diverfa, imò opposita sint, dubitare & dubium solvere. Diverforum autem diverfa, & oppositorum opposita est ratio.

Porro manente æquali, vel ferè æquali probabilitate directâ de illicito, nullum suppetere principium reflexum, per quod dubium solvatur, & actus magis probeatur esse licitus quam illicitus, patet ex eo quòd si quod ejusmodi principium suppeteret, foret aliquod ex iis, quæ allegantur à Probabilistis. Atqui nullum ex iis solidum esse, sed quæcumque allegant, inefficacia, frivolaque esse, ex dicendis constabit.

CAPUT XX.

Sexta ratio: quia dubitans speculativè, sive in universali, necessariò dubitat practicè, sive in particulari, id est circa actum hîc & nunc exercendum, quamdiù legitima non occurrit exceptio, seu specialis ratio, quæ suadeat, actum hîc & nunc exercendum non comprehendi in generali prohibitione, de qua dubitat.

Fatentur omnes magistralem hanc regulam: 191
In dubiis tutior pars est eligenda (eò quòd agens id, de quo dubitat an sit illicitum, eo ipso peccet, discrimini se committens;) fatentur (inquam) regulam illam procedere in dubiis practicis, circa actionem hîc & nunc exercendam. Sunt tamen, qui existimant eam non procedere in dubiis speculativis, seu in universali, v. g. dum in genere dubitatur, an pingere die festo, absque necessitate, sit peccatum, an accipere aliquid supra sortem in mutuo, ratione periculi fortis, sit usura, &c. Verùm, ut optimè Vasquez 1. 2. disp. 62. n. 22. quâ ratione potest quis dubitare, an aliquid sibi liceat in universum, & certus esse absque formidine, illud hîc & nunc sibi licere, non subsistente aliquâ peculiari ratione, potius pro se, quam pro aliis? Dicendum itaque, eum qui dubitat speculativè, sive in universali, necessariò dubitare practicè, sive in singulari actione hîc & nunc exercenda, si actio singularis participet rationem specificam actûs in genere prohibiti, nec specialis occurrat ratio, ob quam actio singularis in prohibitione universali non comprehendatur. Cùm enim rationes universales à singularibus à parte rei non distinguantur, qui dubitat in universali, an liceat absque necessitate pingere die festo, necessariò dubitat in singulari, an sibi hîc & nunc liceat absque necessitate pingere die festo. Similiter qui dubitat in universali, an liceat ultra sortem mutuam aliquid accipere ratione peri-

Cccccc

culi fortis, necessariò dubitat, an sibi hîc & nunc liceat hoc facere. Quemadmodum enim qui iudicat in universali illicitum esse die festo absque necessitate pingere, aliquid supra sortem ob rationem dictam accipere, &c. non potest non iudicare id illicitum sibi, utpote comprehenso in iudicio illo universali (singularia quippe in universalibus comprehenduntur, quorum specificam participant rationem) sic qui dubitat in universali illicitum id esse, non potest non dubitare id sibi illicitum esse, utpote comprehenso in dubio illo universali, &c. Et sicut absque peculiari ratione iudicans sibi licitum esse, quod in universali iudicat esse illicitum, idem objectum iudicat, & non iudicat esse illicitum; sic qui in particulari non dubitat sibi illicitum esse, quod in universali dubitat illicitum esse, de eodem objecto dubitat, & non dubitat esse illicitum. Quod implicat.

192 Itaque quamdiù non suppetit aliqua ratio particularis, suadens hanc actionem particularem non contineri sub illa ratione specifica, quæ in universali iudicatur, vel dubitatur illicita, impossibile est, ut iudicium vel dubium practicum circa hanc actionem discordet à iudicio vel dubio speculativo, eandem actionem attingente sub ratione communi. Aliud est dum ratio particularis occurrit. Quia iudicium, vel dubium universale tunc non attingit actionem particularem tali circumstantiâ vestitam, sed solum actionem earentem illâ circumstantiâ. Sic generalis prohibitio esus carniûm die veneris non attingit esum carniûm illo die factum ex necessitate, sed solum esum factum absque necessitate. Et ideo Petrus ægrotans, in generali illa prohibitione non continetur.

CAPUT XXI.

Septima ratio: quia nemo licitè facit actionem, de qua non potest formare prudens iudicium quòd licita sit. Istud verò iudicium formare non potest homo, qui ideo dubitat an licita sit, quia ipsi aequè probabile est quòd illicita sit, quàm quòd sit licita.

193 **S**ubsumptum demonstratum habes supra à Num. 110, ad 129. Et ne per reflexa quidem Probabilistarum principia formati posse iudicium prudens, quòd actio licita sit, demonstrabitur cap. 26. 27. 28. 29. 30. 31.

194 **A**ssumptum verò demonstratur, quia ad licitè hîc & nunc operandum prudens requiritur iudicium, quòd hîc & nunc operando non peccetur, ut omnes omninò Doctores conveniunt. Imò communis ferè omnium sententia est, quòd ut operatio aliqua licitè ponatur, intellectus debeat esse moraliter certus, operationem illam non esse peccaminosam, inquit Terillus de consc. prob. q. 13. n. 1. Omnes (inquit) quòd sciam, ita sentiunt, præter Valquez & Sanchez... probantque ex Rom. 14. *Omne quòd non est ex fide, id est firmâ persuasione,*

seu dictamine conscientie, quòd licitum sit, peccatum est. Et Eccli. 37. *Ante omnia verbum verax præcedat te, & ante omnem actum consilium stabile, id est, quòd firmis nititur rationibus,* ait Jansenius in eum locum: hoc enim significat *ly consilium stabile.*

Et confirmatur 1°. quia quisquis agit id de quo sic dubitat esse peccatum, ut prudenter iudicare non possit non esse peccatum, eo ipso peccat, exponendo se morali periculo peccati, contra illud Deuterion. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo,* &c. Et Psal. 118. *Tu mandasti, mandata tua custodiri nimis,* id est valdè sollicitè cavendo morale periculum transgressionis eorum.

Confirmatur 2°. fides, de qua Apostolus Rom. 14. *Omne quòd non est ex fide, peccatum est,* ut minus importat opinionem practicè probabilem. Opinio verò de licito in concursu æquè probabilis de illicito, non est practicè probabilis. Cùm esse nequeat probabilis in ordine ad operandum, quæ hîc & nunc probabilis non est in ordine ad prudenter assentiendum, & talis opinio in concursu dicto non sit probabilis in ordine ad prudenter assentiendum, sed sit hîc & nunc inopinabilis, istis in circumstantiis. Et ideo hîc & nunc expeditè non probabilis, ut vidimus cap. 13. per totum. Nam *quomodo est illud, quòd sequitur, si non probatur, probabile?* ait Augustinus l. 2. contra Academ. c. 11.

CAPUT XXII.

Octava ratio: quia ad licitè operandum, certum moraliter oportet esse ultimum conscientie dictamen, seu iudicium practicum, quo humana operatio hîc & nunc proximè dirigatur. Positivè verò dubius, in equali utriusque probabilitate, nequit habere certum eiusmodi iudicium, sed ambiguum duntaxat.

MAjor propositio admittitur communiter 197 ab ipsismet Probabilistis, partim ob alata Scripturæ testimonia. Partim quia operans sine conscientia moraliter certa, operatur sine regula moraliter certa, operationemque suam committit regulæ incertæ & ambiguae, cum morali periculo peccati. Cui se voluntariè committere, peccatum est, juxta illud: *Qui amat periculum, peribit in illo.*

Minoris propositionis ratio est, quia hic actus implicat contradictionem: *Ego quidem dubito de honestate hujus operationis, eo quòd ipsius inhonestas, post debitum examen, mihi appareat aequè probabilis atque honesta. Nihilominus, quia ratio & auctoritas suadet ipsius honestatem, licet auctoritas & ratio aequè gravis suadeat inhonestatem; certus sum hîc & nunc me formaliter non peccaturum, illam ponendo.* Cùm implicet contradictionem, quòd sic diccurrens sit certus à parte rei non dari legem, ipsi prohibentem hoc facere, iis in circumstantiis, in quibus ratio & auctoritas æquè pro-